

# Karl Dunér på Waldemarsudde

KONSTEN.NET [konsten.net/karl-duner-pa-waldemarsudde](http://konsten.net/karl-duner-pa-waldemarsudde)

Emma Warg

26 november 2020

Dockorna bär svarta mantlar över bruna och grågröna klädedräkter. De är ungefär en meter höga, har stora händer och fötter men små huvuden. Karl Dunérs skulpturinstallation är placerad på ett lågt podium av gråmålade bräder. Alla dockorna sitter ned, merparten på knä. Deras små vackra huvuden är skulpterade och bemålade på ett sätt som i samspel med ljussättningen och kropparnas små mekaniska rörelser skapar antydna ansikten, trots att varken mun, näsa eller ögon egentligen finns. Jag inser att de föränderliga ansikten jag ser, inte är desamma som andra betraktare ser. Klippväggar och skogsbyn i skymningsljus har samma egenskap, att framkalla väsen som skiljer sig åt beroende av vem som ser.



Karl Dunér, *Ön*, 2020. Foto: Lars Engelhardt

Det kan vara något som jag hört, för redan innan jag kommit in i utställningen bär jag på en förväntan att dockorna ska röra sig. Det gör att jag ser gester som jag sedan förstår inte är beroende av den mekanik som möjliggör rörelsen. I brytpunkten mellan det förväntade och det faktiska forcerar fantasin gång på gång verket och förändrar det. Maskineriet skapar små rörelser som vridningar av huvuden, andetag och försök att resa sig eller greppa något. Luften som omger installationen blir trög av dockornas långsamhet. Den brist på begär efter något utanför sig själva som de utstrålar förstärker det ansiktsdiffusa. En hand glider viljelöst ur ett knä och slår i golvet med en hård smäll. Dockornas dräkter av stora mängder tyg sveper skickligt in sin mekanik så att illusionen av kött och ben uppstår.

När jag kommer in i ateljérummet är konstnären själv i färd med att flytta på en av dockorna. Senare kommer en medarbetare från museet att intervensera i verket genom att lägga den hand som föll i golvet på plats igen och med en stor sop flytta en av skulpturerna som kommit allt för långt från sin grupp.

Installationen delar rum med en serie metallplåtar i runda former, bubbliga av en frambankad topografi hos de fiktiva öar de är menade att föreställa. Plåtarna hänger på väggen och de har alla namn med tillhörande text som berättar om varje enskild ö, var den går att återfinna geografiskt och vem som upptäckte den. Verket är direkt knutet till boken *The Dictionary of Imaginary Places (Manguel och Guadalupi)*, ett slags guide ämnad för resor i fantasin. Mellan öar och kroppar rör sig publiken med minst två meters avstånd från varandra. Vi

skapar tillsammans en egen socialt distanserad koreografi som vänder upp och ner på tanken om att ingen människa är en ö. Ett luftburet virus driver isär oss på samma gång som det knyter ihop oss.



Karl Dunér, Plåt 2, Bensalem, 2018. Foto: Lars Engelhardt



Karl Dunér, Ingvar – Kort dröm 1, 2020. Foto: Lars Engelhardt

Waldemarsuddes generösa rum med de utsökta detaljerna och gedigna materialen härbärgerar sin publik på ett tveklöst sätt. Det läderinklädda räcket och rummets atmosfär invagar oss i trygghet. Museet håller också sina utställningar i ett fast och faderligt grepp.

Det går inte att tänka på utställningarna här utan att ta in mot vilken fond de byggts upp.

Jag går vidare i utställningen till *Sven och Ingvar*, en installation som består av eleganta huvudformer, mycket lika dockornas men här utan kropp och placerade på podier och vägg. Materialiteten är lätt förvirrande, ytan påminner om sten som formats och putsats. Skuggan de kastar ser tung ut men på en skylt läser jag mig till att det rör sig om papier-maché. Ljudet av röstinspelningar av Ingvar Kjellson och Sven Lindberg som läser texter tar plats i rummet. Högt uppe, monterade nära taket sitter *Kordofoner* med marionettspelarens träkors men som här saknar sina dockor, kvar hänger de avklippta trådarna varav den ena ser ut att dras mot något osynligt. Kanske är det dockorna i skulpturinstallationen intill som släppts fria. Det skulle kunna röra sig om objekt ur dockornas barnkammare, en rest från ett tidigare skede i utställningens utveckling.



Karl Dunér, *Kordofon 9*, 2020.

Foto: Lars Engelhardt

De enbart manliga konstnärer, författare och tänkare som är utgångspunkter i verket *Sven och Ingvar* bildar en tät, näst intill parodisk väv härinne. Jag dras tillbaka ut till dockorna och alla öar i stora ateljérummet. Ljudet som mekaniken skapar sjunger knarrande och jag tänker på utmaningen i att på allvar ta tillvara ett utrymme som lämnas öppet. Just för att kunna intas av någon annan. Under tiden som jag befinner mig i utställningen skapas ändå en reva i konstnärens dialog med Becketts absurdism och Oulipo-grabbarnas (Roussel, Perec m fl) meningssökande i regler och begränsningar; det meningslösa upphävs i själva skapandet, för just där uppstår både upplevelse och mening.

Dunér är även verksam som regissör och undersökningen av rumsligheten leder honom vidare in i en förhandling mellan den inramade, platta bilden och rörlig iscensättning. Det är en dynamisk bild han upprättar i de olika rummen. Det till synes statiska som plötsligt drabbas av rörelse återkommer i hans filmade bilder. Och blir förstärkt av de kraftiga metallramar som understryker bildens relation till betraktaren. Effektivt skapas en skevhet när den ena av de två trådar som genomkorsar bilden rör sig lätt.

En halvfigur i miniatyr återkommer gång på gång i utställningen. Längs väggarna som vetter ut mot vattnet och vinden är figurerna tillverkade i brons och befinner sig i utkanterna av nischer av plexiglas. I installationen *scen 1-10* återkommer de i gips och påminner, tillsammans med övriga aktörer i dessa scenrum, om schackpjäser. Scenskåpen är vitmålade och klädda i duk. Vissa är näst intill tomma och samtidigt fyllda av ljus och röster. Scenerierna förefaller vid första anblick vara stilla men ljuset är i ständig förändring och vissa pjäser rubbar bilden med oförutsägbara och slumpmässiga rörelser.

Jag tänker på digitaliseringens och corona-konsekvensernas distansering från kontaktytor och på hur tillvaron reducerats. Jag är utled på upplevelsen av att ensam sväva med två meters avstånd mitt i vad som måste vara något av ett paradigmskifte. Jag känner en tacksamhet mot och ett slags släktskap med dockorna. De överbryggar ett avstånd med sina små rörelser, så att en drömlig uppmärksamhet uppstår mellan mig själv och dockorna. Ett utrymme bortom de högtidliga salarna, referenserna och uppmaningen om att hålla avstånd. Ett slags minne skapas under tiden som det upplevs, en vacker plats i tiden. Karl Dunérs omsorgsfullt gestaltade utställning lyckas skapa en verklighet som inte skiljer ut fantasin. När jag rör mig runt i den tänker jag på Agnes Martins ord: "Jag har inga vänner och du är en av dom."

### ***Emma Warg***

*Waldemarsudde, Prins Eugens väg 6. Museet håller fortsatt öppet. Utställningen pågår 14 november 2020 – 28 februari 2021*



Karl Dunér, Scen 7 Canterels trädgård, 2018. Foto: Lars Engelhardt